

Brezovica pri Kropi

1291 - PRVA OMEMBA BREZOVICE V PISNIH VIRIH

Prva omemba Brezovice v pisnih virih; Prezawitz [. . . Prezawitz . . .] 1291 (Urb. Freising II, f. 42; Blaznik 1963, str. 163)

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1318

Omemba Brezovice; Prezawitz [. . . Prezawitz . . .] 1318 (Urb. Freising III, f. 148'; Blaznik 1963, str. 209)

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1481

Omemba Brezovice; Bresowicza [. . . Bresowicza . . .] 1481 (BayHStA HL 4, fasc. 36, št. 192)

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1500

Omemba Brezovice; Wresabitz [. . . Wresabitz . . .] 1500 (Urb. Škofja Loka II, f. 56')

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1827

Brezovica pri Češnjici na franc. katastru, 1826
Vir: mapire.eu

Brezovica

Hišna številka	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1827	Status animarum 1814–1894	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
1	/	/	/	Pər Məkvávžovc	Pri Mikvavžovcu
3	2	Brinar	Brinjar	Pər Brínarjə	Pri Brinarju
4	1	/	Benedizhizh	Pər Benišč	Pri Benišču
5	4	Papler	Paplar	Pər Páplarjə	Pri Paplarju
/	3	/	Paplarjova Kajsha	/	/

Vir: Kako se pri vas reče (RAGOR)

Celotno območje Brezovice naj bi bilo včasih v lasti nekega Italijana, ki se je pisal Benedičič. Imel je tri sinove, med katere je razdelil zemljo in nastale so prve tri kmetije na tem območju: Pri Brinarju, Pri Benišču in Pri Paplarju. Potomstvo tega veleposestnika se je obdržalo le na domačiji Pri Benišču, lastniki ostalih dveh kmetij pa so svoje premoženje zapili in bili domačiji primorani prodati.

Vir: Kako se pri vas reče (RAGOR)

1869

Popis prebivalstva 1869:

Brezovica 4 hiše 28 prebivalcev (14 moških in 14 žensk)

Brezovica je bila del krajevne občine Ovsiše.

Vir: Kroparski zbornik

1937

Brezovica, 12-4-1-3-2. Sr so du zdr fin Radovljica 8 km, žand žel pTt Podnart 5 km, š Dobrava 1.5 km, o 2 km, žup Ovsiše 4 km. Nm 465 m. Zavzema d. teraso Lipnice tik pod sotočjem s Kroparico, 300 m od ban. ceste. Od barjanskih tal ob Lipnici jo loči strma ježa, od drugih selišč bukovi in smrekovi gozdovi. Poljedelstvo in delavski zaslužek, zlasti pri lesu. Gozdni in vrtni sadeži, izdelovanje sulic robe.

Vir: Krajevni leksikon dravske banovine, 1937

1941

Benedičič Anton (Brezovica, 2. 7. 1926 – Lipniška planina, 9. 9. 1941). Borec NOB. Rojen Antonu iz Brezovice, kjer je tudi živel – Beničov Tonček, kmečki delavec, sodelavec gibanja OF. Avgusta 1941 odšel v Jelovško četo Cankarjevega bataljona, nato kot mitraljezec v Selško četo. Udeleženec boja v Rovtih in Dražgošah. Padel 9. 9. 1942 na Lipniški planini na Jelovici. Pokopan v grobnici padlih borcev v Radovljici.
Vir: Radovljiški zbornik, 1990

1960

Prodajam plemensko svinjo 12 tednov brejo. Brezovica 3, Kropa.
Vir: Glas Gorenjske, 3. 2. 1960

1961

Prodajam 6 tednov stare prašičke »Jorkširske« pasme - bele, Brezovica 4, Kropa.
Vir: Glas Gorenjske, 24. 6. 1961

Prodajam vola za pleme in prašiča. Brezovica 4 pri Kropi.
Vir: Glas Gorenjske, 12. 8. 1961

Prodajam dve plemenski svinji. Brezovica 3
Vir: Glas Gorenjske, 15. 11. 1961

1962

Prodajam 12 tednov brejo svinjo. Brezovica 3, Kropa.
Vir: Glas Gorenjske, 7. 2. 1962

Prodajam 3 vole po izbiri, okrog 350 kg težke - Brezovica 3, Kropa.
Vir: Glas Gorenjske, 21. 3. 1962

Zmaga že pred osvoboditvijo. Vsi so volili, le Miške niso pustili iz postelje - Ivan Križnar je bil prvi predsednik krajevnega narodnoosvobodilnega odbora za vasi Lipnica in Brezovica

Mnogi so v zmoti. Menijo, da so bile na Gorenjskem prve volitve v krajevni narodnoosvobodilni odbor na Brezovici pri Kropi, toda žal ni bilo tako. Prvi, ki so imeli NOO, so bili prebivalci Zgornje doline v bohinjskem kotu. Res pa je, da so bile na Brezovici prve volitve v letu 1944 in da je takratna volilna komisija, ki sta jo sestavljala

Franc Šparovec in pokojna Albina Kocjančičeva, v zapisnik lahko zapisala, da so volili vsi prebivalci Lipnice in Brezovice, ki so že izpolnili osemnajsto leto. Za predsednika je bil takrat izvoljen Ivan Križnar-Vid, za člane NOO pa Mara Šparovec (podpredsednik), Slavka Pirc, Anica Luznar in Bronislava Pirc-Miška. — Takšne podatke nam je dal tov. Vinko Pirc, ki že dlje zbira in prebira dokumente iz NOB v kranjskem Muzeju revolucije.

Bronislava Pirčeva je vedno dobre volje,
le zaradi vode mnogokrat upravičeno »godrnja«.

15. oktobra 1944 pri Paplerju. Kje je Brezovica zlasti dobro vedo borci — partizani. Majhna je ta vasica na nizkem hribčku, kjer so šele v zadnjem času dobili tudi hišno številko »6«. Še bolj kot Brezovico pa prav gotovo mnogi poznajo Miško. Takšno je partizansko ime Bronislave Pirc, ki sem jo pred dnevi obiskal na njenem stanovanju pri Paplerju, kjer so bile za prebivavce Brezovice in Lipnice že 15. oktobra 1944. leta prve volitve v NOO. Bila je dobre volje in vesela obiska, zato je tudi hitro povedala sosedi, da je dobila obisk iz uredništva »Glasa«. No, včasih ni bila takšna. Molčala je kot grob, čeprav je bila že od prvih dni okupacije nadvse prizadevna sodelavka pratizanov in je bila kasneje tudi z njimi skupaj v hosti, ko ji je postalo doma preveč »vroče«.

Dobili smo jo pri precej nenavadnem delu: z vedrom je čakala pri odtočnem žlebu na vodo, ki se je natekala v tankem curku. »Dolgo smo se borili, vendar še premalo, da bi imeli tudi na Brezovici vodovod. Potrebovali bi 3 milijone dinarjev, pa jih ne moremo nikjer dobiti, sami vaščani pa smo prešibki, da bi zmogli tolikšno vsoto.«

Potem sva se začeli pogovarjati o volitvah, o prvih volitvah v organe ljudske oblasti. Tam kjer so bile volitve, je Miška že nekoč stanovala in stanuje še danes. »Nikoli ne bom pozabila, kako sem jokala, ker me vaščani zaradi bolezni niso pustili na volišče. Svojo tajno glasovnico pa sem kljub temu lahko oddala. Na večer pred volitvami so bili pri meni partizani, in ko so odšli, je eden pozabil puško pri moji postelji, kar sem opazila

šele zjutraj, ko sem se prebudila. V strahu, da je ne bi Nemci ali »beli« našli pri meni – oboji so precej bdeli nad mojim delom – sem v spalni srajci tekla v jutranji mraz in jo skrila pod skedenj. Zaradi tega sem se močno prehladila in nisem smela na volišče, čeprav sem si tako želela«

V pritličju Paplerjeve hiše so bile na Brezovici leta 1944 prve volitve v NOO na Gorenjskem.

Med spominskimi dokumenti. Razgovor je postajal vse zanimivejši in kar težko se je bilo posloviti od Miške, ki mi je povedala mnogo zanimivih zgodb iz NOB.

»Včasih mi je trda predla. Partizani so odšli v gozd, jaz pa sem ostala sama in vedno v skrbeh kakšne namene imajo z menoj Nemci ali pa »beli«. Nikdar pa ne bom pozabila 4. januarja 1945, ko sem se »drugič rodila«. Sama sem prišla iz gozda domov po hrano, in ko sem se že odpravila, da bi se vrnila med partizane, so jo primahali »beli«. Skrila sem se na podstrešju, »beli« iz Brezij in Kamne gorice pa so kot ponoreli tekali po hiši in me iskali. Vedeli so, da sem doma in tudi ogenj v štedilniku me je izdajal. Toda vse se je srečno končalo. Čeprav je bilo skrivališče čisto preprosto, sem ostala neopazna, in ko je pritekel eden izmed »belih« je le z jezo zakričal: »Tu se nima kam skriti!«

Potem mi je pokazala precejšen kup dokumentov in drugih pisem. Enega izmed njih sem si prepisal:

»Tovarišica Miška in ostali tovariši in tovarišice: 7. IX. 1944. Zelo nerodno sem se pripravil, da sem napisal eno pismo za vas tovariše in tovarišice v okolici. Jaz se imam kar dobro in jo veselo korakamo po Primorski in še dalj. Včasih se spomnim na prelepe nedelje, katere sem preživel med vami. Včasih se pa spomnim tudi na tisti ješprenj, katerega si mi takrat ponujala. Kako se kaj imate, ali gre delo dobro od rok? Le pridno delajte, da bo prej svoboda. Saj se nam že bliža, kakor bi veter pihal.

Kaj pa tovarišica Darinka (Križnarjeva iz Lipnice – op. pisca), da mi ni odpisala. Ali me še postrani gleda. Ne vem, kaj bi še zapisal, zato kar zaključujem, ker komandant vpije »sprema za pokret«.

Ali se je tovariš Vilko že vrnil (tudi Križnarjev). Sprejmite vsi najlepše pozdrave in pridno delajte. Zdravo! – Rajko (Jože Benedičič iz prezrenj) – Kaj pa tovarišica Jelka (Vera Dežman – Kavčič iz Otoč.)«

Medtem ko sem v beležnico prepisoval pismo, pa mi je Miška pojasnila, od kod ima takšno partizansko ime: »Veste, Miška sem postala čisto slučajno. Skoraj vsak dan so k meni prihajali partizani in dokler so me ob večernem času klicali Slavka, jih mnogokrat nisem slišala in so morali narediti kar precej nevarnega hrupa, da sem jih odprla. In ko smo nekega večera študirali ime, ki naj bi imelo šumnik, ki se ga tudi dobro sliši, je eden v šali rekel: »Miiišššška«. Od tistega dne sem Miška tudi ostala, čeprav me je kar precej skupaj.«

Vir: Glas Gorenjske, 27. 11. 1962

1967

Potrjeni trije zazidalni načrti. Med zelo obsežnim dnevnim redom je skupščina občine Radovljica razpravljala v ponedeljek o zazidalnih načrtih za Kamno gorico, Brezovico in vzhodni del Lesc, ki jih je izdelal Zavod za urbanizem na Bledu.

Čeprav osnutek urbanističnega programa iz leta 1966 ne predvideva povečanja števila prebivalcev na področju Kamne Gorice oziroma Brezovice, je bilo nujno potrebno izdelati zazidalni načrt, ker žive tu delavci v zelo neugodnih stanovanjskih razmerah. V sporazumu z občino je tako tovarna Plamen Kropa naročila oba zazidalna načrta.

Zaradi cenejše gradnje je precej interesentov za montažno gradnjo. Zaradi tega so v sporazumu z investitorjem izdelali zazidalni načrt za Brezovico, kjer bo naselje 24 montažnih hiš na vzhodnem delu velikega platoja ob zaselku Brezovica. Z gradnjo montažnih hiš so se morali umakniti na Brezovico, ker se ta gradnja stilsko ne ujema s staro gradnjo v sami Kamni Gorici.

Vir: Glas, 20. 7. 1967

1970

Kamnolom na Brezovici. Svet za industrijo in obrt pri radovljiški občinski skupščini je razpravljal o predlogu komunalnega podjetja Radovljica, da bi ponovno odprli kamnolom na Brezovici.

Svet je predlog zavrnil, ker je cesta v lipniški dolini že sedaj preobremenjena in tako slaba, da bi jo težki kamioni, ki bi odvažali material iz kamnoloma še bolj poškodovali.

Vir: Glas, 9. 12. 1970

1979

Kropa - V četrtek, 6. decembra, ob 14.50 se je na regionalni cesti v Kropi pripetila prometna nezgoda Voznik kolesa Anton Resman (roj. 1961) iz Praproč je pred

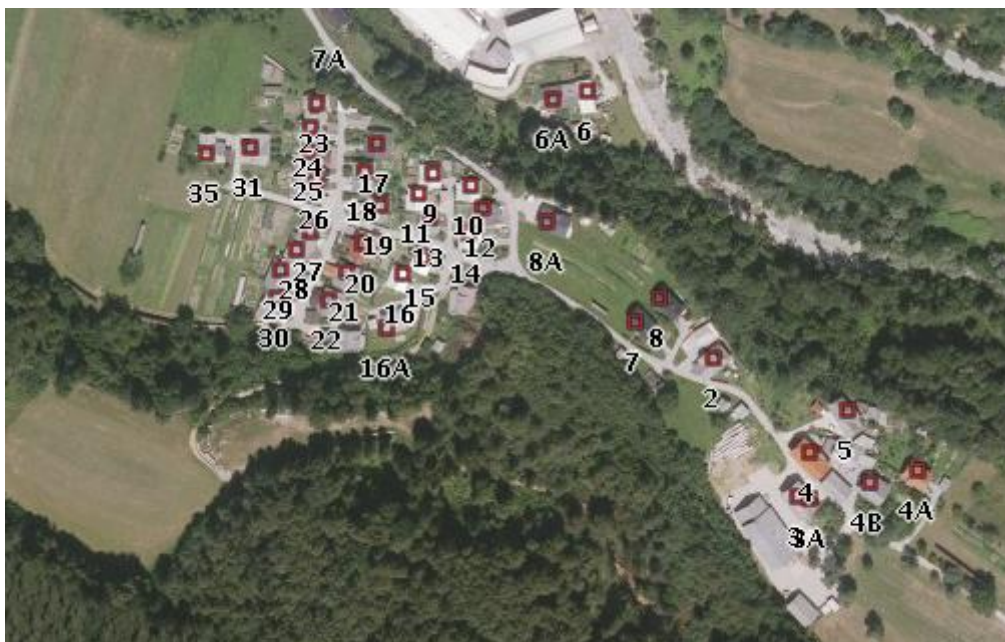
Plamenom vzel na kolo še sodelavca Franca Lehnarja (roj. 1938) z Brezovice. Po 50 metrih vožnje so se zlomile vilice na kolesu, tako da sta oba padla. Lehnar je padel tako nesrečno, da je udaril z glavo po tleh, tako da so ga s pretresom možganov, večjo rano na čelu in drugimi poškodbami prepeljali v jeseniško bolnišnico.

Vir: Glas, 11. 12. 1979

Brezovica pri Kropi, 2017
Vir: wikipedia.org (Foto: doremo)

Brezovica danes

Brezovica na orto-foto posnetku, 2013
Vir: geopedija.si

Brezovica na topografski karti, 2013
Vir: geopedija.si

★★★★

Stare domačije na Brezovici

Brezovica št. 1 – Benedičič (lastnik Beneditschitsch Johann, 1827), Benedičič (lastnik Benedičič Georg, 1855), Benedizhizh (lastnik Benedičič Georg, 1894). // Brezovica št. 3 – Pri Benišu.

Brezovica št. 2 – Brinar (lastnik Vouk Anton, 1827), Brinar (lastnik Volk Franciscus, 1855), Brinjar (lastnik Volk Anton, 1894). // Brezovica št. 3 – Pri Brinarju.

Brezovica št. 3 – Paplerjeva kajža

Na mestu, kjer je bila nekdanja kajža je sedaj hiša, katere lastnik je Jože Grošelj.

Vir: gorenjski.glas.si

Brezovica št. 4 – Papler (lastnik Matevž Papler, 1732, lastnik Papler Georg, 1827), Papler (lastnik Papler Agnes, 1855), Paplar (lastnik Papler Jacob, 1894). // Brezovica št. 5 – Pri Paplerju (lastnik Matjaž Šinkovec)

Po podatkih v krstnem listu se je Franc Papler rodil 21. januarja 1842 na Brezovici (Bresowitz) 4 v župniji Ovsišje pri Podnartu na Gorenjskem očetu Filipu Jakobu in materi Justini Papler. Po sedaj raziskanih rodovniških podatkih v arhivu Nadškofije Ljubljana je bil Franc rojen kot tretji otrok v desetčlanski družini; leta 1838 je bil rojen Gertraud, leta 1840 Jožef, leta 1842 Franc, leta 1843 Janez, leta 1845 Lucija, leta 1848 Anton, leta 1851 Marijana, leta 1854 dvojčka Andrej in Marija ter leta 1858 Andrej. Domačija Papler na Brezovici je obsegala hišo, kajžo in vaško kapelo. Ker na domačiji ni bilo več potomcev, je bila hiša prodana pred več kot petdesetimi leti. Na njej sta vidna napis in letnica izgradnje gospodarja Matevža Paplerja – M.P. 1732. Hiša je bila tega leta prizidana, saj nam na drugi strani hiše, kjer je danes kurilnica, pokaže sedanji solastnik Matjaž Šinkovec letnico 1707. V sosednji hiši, kjer je bila na posestvu nekdanja kajža, živi Jože Grošelj, pranečak Frana Paplerja.

Vir: gorenjski.glas.si (tekst: Drago Papler)

Op.: Zidana kapela; kvadratni tloris in poligonalni zaključek, portal iz tufa, oltar s kipi sv. Frančiška Ksaverija in dveh jezuitov iz konca 19. stol. je ljudsko delo. (Damir Globočnik / Kroparski zbornik – Sto let Plamena)

Papler, 1957

Vir: arhiv Miran Hladnik

V tej hiši je živela družina moje žene, preden so se preselili nazaj na Dobravo. Fotografija ima napis: Brezovica 15. 8. 1957 (stojijo, od leve): 1. Heli Krek, 2. Slava in 3. Antonija Šolar, 4. Joža Krek, 5. Jela Krek in 6. Mimi Krek; sedijo: mama Helena Krek in ata Jože Krek, otroka: Mira Šolar in sin od Heli Krek.

Vir: Miran Hladnik

Brezovica št. 4 – domačija Papler
Vir: gorenjskiglas.si (Foto Drago Papler)
Vir: Na pročelju je letnica 1732.

Franc Papler, 1842-1911
Vir: gorenjskiglas.si (arhiv Drago Papler, foto: Jože Grošelj)

Lojzka Šolar in Jože Grošelj
Vir: gorenjskiglas.si (Foto: Drago Papler)

Kapelica na Brezovici, 2018
Vir: Foto Rok Gašperšič

Notranjost kapelice na Brezovici, 2018
Vir: Foto Rok Gašperšič

Brezovica št. 1 – Pri Miklavžovcu.

Hišno ime je preneseno iz Lipnice.
Vir: RAGOR

Pozicija Brezovice (zadaj), 1995
Vir: Foto Rok Gašperšič

K fotografiji: hisa levo sp. Kozjek Janez, Zg. Dobrava 1, ob mostu za Zg. Dobravo. Desno nad Lipniško dolino pa je p. d. Pr Miklavžovc, Benedičič Janez, Lipnica 11, lokalno ime so Bršce. Brezovica je v ozadju nad Lipniško dolino. Brezovica je bila mejna zahodna vas Loškega gospostva. Desno od krajevne table je bila Benedičičeva žaga.

Napisal: Rok Gašperšič

Kamnolom Brezovica, 2018
Vir: Foto Rok Gašperšič

Kamnolom Brezovica
Vir: Foto Rok Gašperšič

V Brezovici je pred 50 leti Radovljiška komunala odprla kamnolom, ki pa je kmalu prenehal z delovanjem. Je pa v dolini za Brezovico v obratovanju ogromen kamnolom, zajeda se v kraško skalovje in jame hriba Kamna Gorica (to ni vas Kamna Gorica) Jamarsko društvo iz Kranja ima o tem nahajališču jam in brezen bogato spletno stran.

Napisal: Rok Gašperšič

Pozicija Brezovice, 2000
Vir: Kropa 2000

.....

Sestavil: Goran Lavrenčak – DAR

Prvič objavljeno: 1. 10. 2018

glavrencak@gmail.com